

Nagyon szépen köszönöm, hogy elküldted Csorba Győző gondolatait, arról, hogy mi okból ír(t). Sajnos, kell a múlt idő t betűje, de amit leírt az időtálló és szép.

A magam részéről soha nem kerestem rá a választ, hogy miért írok, de most úgy érzem, a költő némely sora, a kérdésedre helyettem (is) felel.

Lehet, hogy egyszer mégis előkerül az az ákombákom betűkkel, úgy gondolom 7 éves koromban írt mesém, amely az Árva Rózsika címet viselte. Amikor új helyre költöztünk, nincs kizárva, hogy a kidobott füzetek közé került. Nem volt hosszú: "Hol volt, hol nem volt, élt egyszer egy kislány, úgy hívták, Árva Rózsika, aki találkozott a királyfival és attól kezdve boldogan élt, míg meg nem haltak." Ennyi volt, nem mondhatnám, hogy a népmesék világát bármilyen eredeti fordulattal ajándékozta meg, de ha pszichológiai oldalról közelítünk, akkor tűpontos helyzetjelentés egy 7 éves kislány valós életéről.

Balatonfenyves-alsón, az állami gazdaság hatalmas szőlőrengetegének kellős közepén, 10 hónapos koromtól 3 éves koromig a világtól elszigetelve éltem az engem széltől is óvó nagyszüleim társaságában. Egy betegség miatt az orvosok lemondtak rólam, anyám sem tehetett semmit, neki védőnőként dolgoznia kellett, a kb. 30 km-rel távolabbi faluban, Somogyváron. Maximum hétvégeként tudott eljönni, meglátogatni, fonyódi átszállással. Apám hol velünk volt, hol nem. Öt éves voltam, amikor a szüleim elváltak.

Nagyanyám megmentett, én pedig növegettem a csodálatos rózsabokrokkal, virágokkal teleültetett kertben, Bundi kutyám társaságában és esténként nagyszüleim meséit, történeteit hallgattam.

Nagypapa könyvtárba járó ember volt, otthon is voltak könyvek. Járátták a Nők Lapját és az Élet és Tudományt. Amikor csak tehettem, mindig náluk voltam. Náluk olvastam el pl. Jókai regényeit, Viktor Hugó Nyomorultak című könyvét. Nagypapa gyakran olvasott fel részleteket Balzac, sőt Stendhal regényeiből is. A felolvasott részletek társadalmi korrajzok voltak, amelyekből egy szót sem értettem, de egy kis sámlin boldogan ücsörögtem Papa széke mellett, aki néha jelentőségteljesen rám nézett és azt mondta: angyalom, ezt jól jegyezd meg! Úgy gondolom, nálam az írás eleve elrendelt volt, talán biológiai is, mert apám pillanatok alatt „fejből” költött verseket, amelyeknek mindig egy „tűzről pattant, kicsikécske” vagyis én voltam a szereplője. Anyám később nem meséket, hanem Arany János verseket olvasott fel az ágyam mellett, amikor beteg voltam. Kedvencem, Jóka ördöge volt.

Elnézést, attól tartok, az emlékek hatására kissé bővebben írtam a kezdetekről, mint kellett volna. Mindenesetre a versírást teljesen normális dolognak tartottam, bár szerintem gyerekkorban ezzel sokan így vannak, viszont én sokáig nem nőttem ki, csak nem beszéltem róla, főleg felnőtként nem. Nem találtam olyan embert, akit meg mertem volna szólítani, meg aztán láttam magam körül, sok tehetséget és nagyon sok önjelölt zsenit is.

És a királyfi is eljött, alig húsz évesen férjhez mentem, s a lányaimban, és a gyermekkönyvtári munkában annyi boldogságot találtam, hogy bár verseket néha „muszáj” volt írnom, de az, hogy publikáljak, hogy ismert legyek, az nem érdekelt.

Talán ismeretségi körömben ezért is meglepetés a regény, illetve, hogy írok, hogy írtam. Bertók Lászlónak, amikor már nem volt az igazgatóm, megmutattam a verseimet. Azt mondta: Rózsa, hol a fenében volt eddig maga?! Akkor már elmúltam 40 éves, ez nem a kezdő, ifjú költők kora! Ezt nem ő, én teszem hozzá. Pedig, mint kiderült, A harangszavú múlt című, Tüskés Tibor emlékkönyvben, Gutai István írásából, Tüskés Tibor felfigyelt rám, s

Dusa Lajos mellett, engem is név szerint említett, amikor azt írta: „remény ébredt bennem: ha ilyen sok értékes íróember tevékenykedik a könyvtárakban, akkor talán nem fogynak el az olvasók sem.” (A Somogyban ő jelentetett meg pár versem, amikor a szerkesztője volt.) Nemrég véletlenül olvastam a Jónás-komplexusról. Babits Jónás könyvét szeretem, de fogalmam sem volt róla, hogy a pszichológiában létezik egy ilyen fogalom. „Nem véletlen, hogy a modern kori pszichológiában megszületett a Jónás-komplexus fogalma. Olyan emberre mondják, aki fél elismerni önmaga erejét, nagyságát, vagy képességét valamire. Aki tagadja, hogy küldetése lenne a világban. Márpedig mindannyiunknak van küldetése a világon.” (<https://www.szombat.org/hagyomany-tortenelem/vero-tamas-a-jonas-komplexus>)

A gyermekkönyvtári munka volt az én küldetéstudatom, az a közeg, ahol jól éreztem magam. Minden feladat mögött részemről komoly felkészülés állt, de soha nem kényszerből. A gyerekek között éreztem igazán jól magam. A felnőttek, a kollégák azt hiszem csak a játékosságot látták bennem. A „másik arcomat” kevés ember ismerte, pár levelezőtársam. Ezek a levelek behelyettesíthetők a prózai írással fogalmával. Sokat köszönhetek Török Endre irodalomtörténésznek, és Jelenits István piarista szerzetesnek, akik, amikor a biblioterápiát tanultam, mindketten a tanáraink voltak. Ahogyan ők láttatták, ahogyan élték a világot, az életemnek útravalójává lett.

Addig is írtam prózát, de nem találtam jónak, mondjuk így, közepszerűnek éreztem írásaimat, sőt, jött az életben olyan mélypont, amikor tűzbe dobtam valamennyit. Férjem a verseimet megmentette, de attól kezdve nem írtam verseket. Az igazi hangomat Barátom, Cvek Edli című mesémmel találtam meg. Bertók László, amikor elolvasta a mesekönyvet, azt mondta: „Rózsa: magának a próza az igazi világa. Ezt őszintén és a legnagyobb elismeréssel mondom.”

Szükségem volt, egy számomra hiteles ember szavaira. Nem felejtettem el, csak közben olyan kihívások elé állított az élet, amelyben nem jutott sem erőm, sem időm az írásra. Aztán meghalt az a három, halálosan beteg ember, akiknek a gondozása a munkám mellett naponta rám szakadt. (Rák, Alzheimer kór, súlyos depresszió. Nem sajnálatni akarom magam, csupán tényként írtam, és nem sajnálatból csináltam végig, hanem mert olyanok voltak a körülmények, hogy szegényeknek csak én voltam.) A lányaim rég felnőttek, külföldön élnek. 2017 óta levegőhöz jutottam. Férjem biztatására kezdtem el újra írni. *Az egyetlenben* itt-ott benne van az életem, és hogy Mészáros Tibor, Márai-kutató szavait idézzem, amikor az író ír, nem cenzúrázza magát. Ám a legtöbb szereplő a fantáziámban született meg, a főhős Linda is. A szereplők érzései azonban nagyon is ismerősek. A történelmi háttérnek alaposan utánanéztam, személyes visszaemlékezéseket hallgattam meg. Ha az olvasó hitelesnek találja a regényt, talán ezért találja annak.

Nem történelemkönyvet akartam írni, hanem lélekben zajló történéseket.

Befejezésül nem tudok mást mondani, mint amit Csorba Győző írt:

„A világ és az élet jelenségei csak lassan, makacs vonakodással fedik föl arcukat. Tiltakozó szeméremmel engednek mélységeikbe pillantani. Lázadoznak megismerésük s így megnevezésük és birtokbavételük ellen. Pedig enélkül lehetetlen a tájékozódás, a biztonságos mozgás az életnek nevezett „elvarázsolt kastély”-ban. A költő meglát, megismer, megnevez. Ezzel birtokba vesz. Nem egyénibe, hanem közösségibe. Nem a magáéba, vagy csak a magáéba, hanem mindenkiébe.”